

Jak to vidí Radek Groh

Rádo, jsi vynikající běžec a skialpinista, který si odvezl spoustu vavřínů. Prostě v hrudi ti tluče srdce závodníka. Nicméně tradiční a horské lezení není závodní dráha. Jak se u tebe zrodila touha lézt po skalách a následně v horách?

Hory nejsou stadion, lezení není závod, ale většina principů je totožných. Stejně jako na atletickém stadionu se i v horách chleba láme ve chvíli, kdy to nejvíc bolí. Po horách jsem toužil vždy. Ale dlouho pro mě byl prioritou výkon na závodě. Změna životního nastavení proběhla ve chvíli, když jsem začal závodit na skialpech. Tady jsem přičuchl k větším horám. Když jsem kolem sebe viděl hromadu krásných šítů, začalo to ve mně vařit a chtěl jsem poznat tu nejdivočejší tvář hor. Tak jsem se rozhodl vyměnit medaile za dobrodružství.

Co pro tebe znamená udělat prvovýstup v horách?

Těžko popsat, je to ohromné vzrušení ze svobody, které je zároveň vykoupeno absencí jakékoli jistoty... Stojíte pod obrovskou stěnou a očima sledujete linii vámi vysněného prvovýstupu. Hlava v tu chvíli destiluje

schizofrenický koktejl myšlenek. Drzoun ve vás chce, aby vaše cesta byla ta nejelegantnější a nejtěžší bez ohledu na rizika. Ustrašenec naopak doufá, že to zas tak těžké nebude, a sní o rozumné variantě. A pak to začne. Nesledujete žádné topo, nevyhlížíte připravené štandy. Radujete se na základě každého ukousnutého metru, každého vyřešeného problému. Zároveň ale víte, že čím hlouběji zalézáte do stěny, tím komplikovanější by byl úprk. A stále věříte, že se vám do cesty nepostaví bariéra, kterou nedokážete překonat. Věříte, že se vám laviny vyhnou, věříte, že se zajistíte, že najdete plošinu pro bivak, že příští délka bude lehčí atd. Nakonec stojíte na vrcholu a máte obrovskou radost, že to dopadlo... Hledat cestu tam, kde ji ostatní nevidí, pro mě představuje podstatu horolezectví.

Jaký má mít výstup atributy, aby ti natěšením začala krev v žilách vřít?

Je to stejné, jako když spatříte čarokrásné děvče. Není v tom žádná logika nebo striktně dané atributy. Musí to mít v sobě. Čím je krásnější a nedostupnější, tím více ji chcete. Víte, že šance na úspěch jsou minimální,

ba naopak se valíte do fenomenálního průseru. A právě proto do toho jdete naplno...

Co ti lezení ve velkých horách přineslo a je něco, co se ti na něm nelíbí?

Když jsem na horách, jsem šťastný. Mám sice stále hlad, je mi zima a občas se bojím, že umřu, ale jinak mám v sobě pro mě unikátní vnitřní klid. Když se pak vrátím domů, jsem šťastný, že jsem se vrátil, a užívám si naplno obyčejností. Je to taková hipísácká spirála radosti. Jediný problém je, že potřebuji, aby se spirála pořád otáčela, a to znamená nutnost znovu a znovu se do hor vracet...

Jak hodnotíš s odstupem času prvovýstup Boys 1970, který jste udělali s Márou v Peru? Motivoval tě k dalším podobným expedicím, nebo odradil od dalších podobných akcí?

Peru pro mě bylo v hodně ohledech jiné než moje předchozí expedice. Bez nějakého patosu přiznávám, že pro mě příběh expedice Peru 1970 hodně znamená. Skutečnost, že bych svým způsobem mohl navázat na snažení kluků z roku 1970, pro mě byla obrovská výzva a současně závazek. Zároveň zde nešlo pouze o lezení. Naším cílem

bylo přivést materiál pro plánovaný film. Celá akce byla show i adrenalin od samého začátku a jsem moc rád, že vše dobře dopadlo. Velké díky dlužím především Káje a Galasovi.

Jsi členem Horské služby. Jaké je pro tebe pomáhat lidem v horách?

Táta byl léta členem HS, okrsku Strážné, mně se to už jako klukovi líbilo a byl jsem na něj pyšný. Navíc mě odkojili na příběhu Hanče a Vrбаты. Z tohoto fenoménu mi v hlavě zůstala dvě dogmata, kterými se snažím řídit:

v závodě musíš bojovat až do konce a na horách musíš být vždy připraven pomoci.

Sport obecně a speciálně pak horolezectví jsou zbytečné, sobecké aktivity. Člověk se dře, riskuje, investuje obrovské množství úsilí a prostředků, nevěnuje potřebnou pozornost svým blízkým. A to pouze pro nějaké své vnitřní uspokojení... A to se mi právě líbí na Horské službě, člověk může konečně využít vlastní „schopnosti“ k něčemu kloudnému. Je to vlastně i taková povinnost nás Krkonošáků chránit padoury, kteří k nám přijedou za rekreací...

Jak to vidí Klára Janíková, Márova žena

Když „můj“ horolezec odjede za svým snem, svět se točit nepřestane... Zrovna tak často, jako lidi při Márových přednáškách zajímá, jak vlastně horolezci během výstupu chodí na „záchod“, se já setkávám s otázkami: „Nevadí ti, že Marek dvakrát ročně na více než měsíc odjíždí na expedici?“ Tak tedy: nevadí. „A to se ti nestýská?“ Nad druhou otázkou jsem se už musela trochu zamyslet. A nejde na ni odpovědět jednoznačně. Den před odjezdem „mého“ horolezce na expedici se těším, až budu stát v letištní hale a mávat. Proč? Protože už více než dvacet let má odjezd na expedici stejný průběh. Tři dny před odletem je na jakékoli přípravy ještě fůra času, ale den před odletem, případně i v den odletu nastane to pravé peklo na zemi. „Můj“ horolezec začne shánět věci na expedici a pokaždé se diví, jak je možné, že podstatná část chybí, je rozbitá nebo rozpůjčovaná a nevrácená. Poslední hodiny před odjezdem na letiště je doma atmosféra hustá tak, že by se dala krájet. Tiše to sleduji (protože není radno cokoli pronést) a přemýšlím o tom, jak je možné, že člověk, který má v horách nervy ze železa, nervově kolabuje při balení. Ve chvíli, kdy stojím v hale před turniketem a „můj“ horolezec mizí za pasovou kontrolou, se přistihnu,

jak se těším na to, že si veškerý svůj čas budu organizovat sama, aniž bych byla nucena dělat kompromisy, nebo se dokonce občas někomu přizpůsobovala. Večer po odletu „mého“ horolezce, když Viktorka usne, celodenní shon ustane a já si lehnu do postele, tak v tu chvíli, než upadnu do spravedlivého spánku, se mi začne stýskat. Najednou mě nikdo nevezme do náruče, nikdo se nepřitulí a neřekne mi, že mě má rád. Tenhle stav myslí ale netrvá dlouho, i když se během nepřítomnosti „mého“ horolezce několikrát opakuje. Jakmile totiž ráno otevřu oči, začnou se postupně objevovat kostlivci ve skříní, které tam ať vědomě, či nevědomky Mára zanechal. A právě v tuto chvíli nejenže se svět nepřestává točit, ale roztáčí se čím dál tím rychleji... pro mě. Zatímco „můj“ horolezec právě došel klidu, protože každý ví, že ho někde v Nepálu, Pákistánu, na Antarktidě, v Kyrgyzstánu nebo Afghánistánu nemá šanci dohnat, že mě se stává štvaná zvěř, protože každý bohužel ví, že já jsem tady... po ruce. Dřív, ještě před Viktorkou (dělíme totiž život na před Viktorkou a po Viktorce), jsem se snažila ve stejnou dobu jako „můj“ horolezec také někam zmizet, optimálně na lezení, kde nebudu tak snadno k dostižení. Ne vždy se mi to povedlo a vlastně nikdy ne na dostatečně dlouhou dobu. Ale od té doby, co je naše dcera školou povinná, se zkrátka neschovám, neboť přebírám veškerou péči já. Občas se mohu trochu přikrčit nebo schovat za roh, ale to je krátkozraké, protože kostlivci dřív nebo později ze skříně stejně vylezou. K výše

zmíněným hrůzám je třeba připočítat kalamity, které nemá na svědomí „můj“ horolezec, nicméně které přicházejí v době, kdy „hlídám“ rodinný krb, s takovou pravidelností, že to nemůže být náhoda. Zkrátka měsíc pro mě uteče tak strašně rychle, že na stýskání zbývá jen minimum času. Další velice častá otázka ze strany veřejnosti je: „Nebojíš se o Máru?“ Nebojím se a dříve jsem si myslela, že je normální a běžné nebát se. Ale pak jsem zjistila, že blízcí lidé (příbuzní, kamarádi, ženy a partnerky horolezeckých partnerů, naše dcera) se o kluky velice bojí po celou dobu jejich pobytu ve velkých horách. Zaráželo mě, když se mě dcera Viktorka pokaždé a několikrát během pobytu „mého“ horolezce na expedici ptala: „Maminko, je tatínek ještě naživu?“ Ale teď už jen odpovím, že si myslím, že ještě žije, a tím naše debata na téma tatínek v horách většinou končí. Já sama jsem si už hodně dávno řekla, že když věci nemůžu jakkoli ovlivnit, nemá cenu se jimi trápit. Divný pocit v okolí žaludku začínám mít až ve chvíli, když se kluci ozývají, a ne když je rádiový klid. To mi asi zůstalo z dob nedávných. Když „můj“ horolezec začal jezdit na expedice, neozývali se tak často jako

ted, nebyly ty možnosti. Byla jen pevná linka někde v civilizaci a pak satelitní telefon, který také vždy nefungoval a jehož provoz byl velice drahý. Také nebylo kde ho dobít, tak se muselo hodně přemýšlet, kdy ho použít. V té době pokaždé, když se mi na telefonu objevila předvolba volacího +882 (předvolba satelitního telefonu), dostavil se ten svíravý pocit v žaludku, protože to až na světlé výjimky značilo nějaký průšvih. „Kájo, Zdeňkovi praskly žaludeční vředy a strašně krvácí, mohla bys nám dobít satelitní telefon, abychom mohli zavolat pomoc? Nemáme už kredit.“ Byl by to relativně jednoduchý úkon, kdyby nebyly tři hodiny v noci a já nemusela hledat a tahat z postele provozovatele satelitních telefonů a hnát ho do práce, aby okamžitě, ale opravdu okamžitě dobil klukům satelitní telefon. „Kájo, jsme ve stěně, strašně tu sněží a fičí a nemůžeme se spojit s Alčou.“ (Míněna meteoroložka Alena Zárybnická.)

Pak už jsem jen přeposílala zprávy mezi Alenou a „mým“ horolezcem, protože spojení napřímo nefungovalo, a sledovala, jak se hádají. Alena se zlobila a důrazně jim říkala, ať okamžitě odtamtud vypadnou, že se blíží uragán, a oni jí odpovídali, že dolů už nemůžou a jestli se bude počasí lepší. Alča je ubezpečovala, že počasí se lepší nebude... Člověka nenechá úplně klidným ani to, když mu několikrát za sebou zavolá číslo, opět s předvolbou +882, a v telefonu je slyšet jen šustění, jako když má člověk telefon v kapse. Nemá cenu volat zpátky, tak nezbyvá než vyčkávat. Čekání je tak jediné, co člověk může dělat, a čím dříve se s tím smíří, tím dříve se mu uleví. Čekala jsem pár hodin, než se zvonění telefonu ozvalo znovu. „Kájo, nic se neděje, to ti jen Zdeněk omylem volal z kapsy.“ Svírání žaludku zmizelo, myslela jsem si, že tentokrát jsem z toho vybruslila dobře, nic se neděje a „můj“ horolezec se jen někde štrachá na kopci. Ale chyba lárky, zhruba za dalšího půl dne se zase na telefonu objevila ta otravná předvolba +882. Zvedla jsem to a z přívalu Márových slov nebyla schopna rozluštit, co se děje. Ze začátku jsem ničemu nerozuměla, až po chvíli jsem z jeho kusých informací pochopila, že se Zdeněk zřítíl dolů ze stěny a Mára tam zůstal v šoku, sice se satelitním telefonem, zato bez lana. Chvíli jsme si povídali. O Zdeněkovi už nepadlo ani slovo, protože jeho osud v danou chvíli už nešel zvrátit. Začala jsem mluvit o tom, jak se na něj Viktorka těší, a domluvili jsme se, že za pár hodin, až se dostane dolů, brnkne.